

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів : Закон України від 17.09.2024 р. № 3977-IX. БД «Законодавство України»; ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3977-20#Text>.
2. State Tax Service and State Customs Service, with the support of EU4PFM, are progressing in creating and integrating competency framework into their HR processes. EU4PFM. 2024. 27 березня. URL: <https://eu4pfm.com.ua/news/state-tax-service-and-state-customs-service-with-the-support-of-eu4pfm-are-progressing-in-creating-and-integrating-competency-framework-into-their-hr-processes/>.
3. The EU customs competency framework: modernising customs through competency-based human resource management. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2015. С. 44 URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1a46d30f-de14-11e6-ad7c-01aa75ed71a1/language-en>.
4. The EU customs competency framework: modernising customs through competency-based human resource management. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2023. С. 264. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/34b65b31-b8b9-11ed-8912-01aa75ed71a1/language-en>.

Оксана ЧОРНОУС,

*доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1
Донецького державного університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент*

СИТУАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ У ЗВО: МОВНИЙ АСПЕКТ

Сьогодні інноваційні методики й технології в підготовці майбутніх поліцейських спрямовані на підвищення ефективності навчання, розвиток практичних навичок та адаптацію до сучасних викликів у сфері правопорядку. До таких, за оцінками в зарубіжних джерелах, належать використання віртуальної та доповненої реальності (VR/AR) [1], робота з комп'ютерними алгоритмами для аналізу великих обсягів інформації з метою прогнозування злочинності (на кшталт «predictive policing» [2]), проведення тренінгів з кібербезпеки [3], гейміфікація освітнього процесу [4] тощо.

Помітним досягненням, що має важливе прикладне значення, є впровадження ситуаційного моделювання з елементами психологічної підготовки. Цей підхід поєднує практичні тренінги з глибоким зануренням у психологічні аспекти роботи правоохоронців, допомагаючи здобувачам вищої освіти розвинути не лише технічні навички, а й емоційну стійкість, емпатію та здатність швидко адаптуватися до складних ситуацій. Методика базується на імітації реальних сценаріїв, з якими мають справу працівники правоохоронних органів. Науково доведено, що таке навчання є особливо ефективним для представників правоохоронних органів, оскільки ті з них, хто пройшов підготовку (репетирував) та набув автоматизованих (інстинктивних, рефлексивних, підсвідомих) навичок, демонструють вищу продуктивність у стресових ситуаціях [5]. У зв'язку з цим доречно також наголосити на актуальності такої практики ще на етапі здобуття вищої освіти, оскільки робота з поліцейськими, які вже перебувають на службі, може бути ускладнена: наприклад, «сказати офіцерам, що їм потрібно покращити стрільбу, менш чутливо, ніж повідомити, що вони повинні вдосконалити свою здатність взаємодіяти з іншими», адже це сприймається як критика їхнього характеру та здібностей [6].

Здобувачам вищої освіти пропонуються сценарії, розроблені на основі статистики злочинів та досвіду правоохоронців, які повною мірою відбивають специфіку службової діяльності: затримання агресивного правопорушника, розмова з жертвою злочину, деескалація конфлікту в натовпі людей або реагування на надзвичайну ситуацію. У таких випадках доцільно акцентувати на ролі мови як інструмента для забезпечення ефективності дій та безпеки поліцейського. Так, саме за допомогою мови поліцейські можуть впливати на поведінку осіб у складних ситуаціях. Здобувачі вищої освіти можуть отримати цінний досвід, практикуючи використання різних вербальних стратегій та спостерігаючи, наскільки вони є ефективними для деескалації конфлікту, зниження рівня агресії та запобігання насильству. Наприклад, здобувачам вищої освіти може бути запропоноване завдання заспокоїти «жертву домашнього

насильства», яка перебуває в шоківому стані та не довіряє правоохоронцям, або переконати «особу, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення» не чинити опір під час затримання за умови одночасного надходження виклику про підозрілу активність поблизу. Майбутні поліцейські відпрацьовують уміння правильно формулювати запитання, використовувати чіткі та зрозумілі інструкції, а також техніки активного слухання.

Ще однією перевагою моделювання ситуацій є створення умов, що імітують стрес: обмеження часу, шумові ефекти (крики, звуки пострілів, сирени), багатозадачність (наприклад, одночасне спілкування через радіо та контроль ситуації). У такий спосіб здобувачі вищої освіти мають змогу розвинути стійкість до емоційного перевантаження, яке часто супроводжує реальну роботу, адже, за деякими оцінками, більшість курсантів встигають ухвалити лише 5–7 рішень у стресовому стані до випуску, що недостатньо, оскільки сучасна молодь менш звикла до реального стресу [7].

За таких умов уміння правильно інтерпретувати емоційний стан інших людей і реагувати на нього набуває критичної важливості. Так, приділяючи увагу мові та невербальній комунікації (жестам, інтонації, міміці тощо) співрозмовника, поліцейські можуть отримувати ключову інформацію про його чи її наміри та емоційний стан. Наприклад, допомагають розпізнати брехню або страх «підозрюваного» у сценарії допиту. Це навчатиме обирати найбільш ефективні тактики для вирішення ситуації.

Для створення ефекту присутності можуть бути залучені актори, які грають ролі громадян, злочинців чи свідків. Їх перевагою є непередбачуваність поведінки, як-от раптова агресія, паніка чи спроба маніпулювати.

Прикметно, що навчання на основі сценаріїв може забезпечити не лише реалістичний досвід. Максимальний ефект можливий насамперед в результаті аналізу своїх дій на противагу звичайній констатації «правильно» чи «неправильно». Натомість здобувач вищої освіти повинен мати можливість бачити свої дії, відповідаючи на запитання на кшталт «Що ви знали на цьому етапі розмови?», «Що ви бачили, що ви чули?», «Що б ви зробили інакше й

чому?» [8].

Отже, ситуаційне моделювання має широкий потенціал у підготовці фахівців для сектору безпеки та оборони, адже допомагає вдосконалити тактичні та комунікативні навички, розвинути психологічну витривалість і гнучкість мислення.

Список використаних джерел

1. Marler T., Straus S., Mizel M., Hollywood J., Harrison B., Yeung D., Klima K., Lewis M., Rizzo S., Hartholt A., Swain C. Effective Game-Based Training for Police Officer Decision-Making: Linking Missions, Skills, and Virtual Content. Interservice/Industry Training, Simulation, and Education Conference. 2020. Paper No. 20456 <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/effective-game-based-training-police-officer-decision-making> (дата звернення: 01.04.2025).
2. Lau T. Predictive Policing Explained. Brennan Center for Justice. URL: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/predictive-policing-explained> (дата звернення: 01.04.2025).
3. Woollacott E. Police skills shift as forces tackle cybercrime. Raconteur. URL: <https://www.raconteur.net/risk-regulation/police-skills-cybercrime> (дата звернення: 07.04.2025).
4. BinSubaih A., Maddock S., Romano D. Developing a Serious Game for Police Training. Handbook of Research on Effective Electronic Gaming in Education. Hershey, New York, 2018. Vol. I. P. 451–477. URL: https://www.researchgate.net/publication/314501035_Developing_a_Serious_Game_for_Police_Training (дата звернення: 01.04.2025).
5. Baldwin S., Bennell C., Blaskovits B., Brown A., Jenkins B., Lawrence C., McGale H., Semple T., Andersen J. P. A Reasonable Officer: Examining the Relationships Among Stress, Training, and Performance in a Highly Realistic Lethal Force Scenario. *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 12. P. 1–22. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.759132>
6. Wolfe S., Rojek J., McLean K., Alpert G. Social Interaction Training to Reduce Police Use of Force. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 2020. Vol. 687(1). P. 124–145. <https://doi.org/10.1177/0002716219887366>
7. Wilson W. How simulator technology improves police cadet training. Police1. URL: <https://www.police1.com/police-products/training/simulator/articles/how-simulator-technology-improves-police-cadet-training-mkRsj4sm7RVmtftJ/> (дата звернення: 01.04.2025).
8. Stockton D. Why traditional learning methodologies fall short in policing, and how a simulator can help. Police1. URL: <https://www.police1.com/police-products/training/simulator/articles/why-traditional-learning-methodologies-fall-short-in-policing-and-how-a-simulator-can-help-3JAKbaOHGa0OKYrF/> (дата звернення: 01.04.2025).